

TIESLIETU PADOME

Reģistrācijas Nr. 90000068892
Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1511

Tālrunis 67 020 343
E-pasts t.padome@at.gov.lv

LĒMUMS Rīgā

16.06.2023.

Nr. 36

Par ģenerālprokurora izteikumiem un
Latvijas Zvērinātu advokātu padomes
lūgumu vērtēt ģenerālprokurora rīcību

Tieslietu padomē saņemts Latvijas Zvērinātu advokātu padomes lūgums izvērtēt ģenerālprokurora Jura Stukāna izteikumus žurnālā „Ieva” 2023. gada 7. jūnijā publicētajā intervijā saistībā ar Jēkabpils novadā notikušo slepkavību, tostarp izteikumus par cietušās personas advokātes nepietiekamo iesaisti noziedzīgā nodarījuma novēršanā. Proti, par rīcību, kas Latvijas Zvērinātu advokātu padomes ieskatā varētu tikt atzīta par apkaunojošu un nesavienojamu ar ģenerālprokurora amatu, kā arī rada pamatu Tieslietu padomes pieprasījumam rosināt pārbaudi par ģenerālprokurora atbilstību ieņemamajam amatam atbilstoši Prokuratūras likuma 41.¹ panta 5. punktam un 41.³ panta otrajai daļai.

Tieslietu padome norāda, ka Jēkabpils novadā izdarītā nozieguma nenovēršana ir valsts sistēmiska kļūda, kuras rezultātā apstākļos, kad dzīvības apdraudējums bija jānovērš, ir iestājušās smagas sekas – personas nāve. Valsts institūcijām par to ir jāuzņemas atbildība. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa lietā „Osman pret Lielbritāniju” (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas (Lielā palāta) 1998. gada 28. oktobra sprieduma lietā „Osmani (Osman) pret Apvienoto Karalisti Nr. 87/1997/871/1083 116. punktu*) ir norādījusi, ka gadījumā, kad pastāv reāli draudi personas dzīvībai vai veselībai no trešās personas noziedzīgām darbībām, un valsts institūcijas par to ir informētas, valstij ir pozitīvs pienākums aizsargāt personu.

Tieslietu padome norāda, ka šajā procesā nav vietas starpinstitucionālām nesaskaņām. Tā vietā uzmanība ir jāvelta problēmas cēloņu identificēšanai un novēršanai, kā arī sistēmisku risinājumu meklēšanai. Valsts institūciju pienākums ir sadarboties, lai stiprinātu tiesiskumu un aizsargātu personu pamattiesības. Tieslietu padomes izveidotā darba grupa šobrīd strādā pie padziļinātas analīzes par tiesu un citu tiesībaizsardzības iestāžu darbu lietās, kas saistītas ar vardarbību un draudiem personas dzīvībai un veselībai.

Savā darbībā ģenerālprokurors ir neatkarīgs no citu valsts varas institūciju ietekmes, un viņa pienākums ir arī paust savu viedokli situācijās, kad nepieciešams stiprināt tiesiskumu valstī. Viena no ģenerālprokurora neatkarības garantijām ir netraucēta amatā atrašanās garantija, kas paredz to, ka prokuroru no amata var atbrīvot Saeima vienīgi tad, ja ir konstatēti likumā noteiktie pamati, turklāt pārbaudi par to ir veicis Augstākās tiesas priekšsēdētāja īpaši pilnvarots senators. Ģenerālprokurora amats prasa ievērot visaugstākos standartus, un viņa

rīcībai jābūt tādai, kas neizraisa šaubas par to. Tostarp paust viedokli tādā veidā, kas neaizskar citu personu tiesības, kā arī atbilst ētikas normām.

Tieslietu padome atzīst, ka ģenerālprokurora publiskais vēstījums vardarbībā cietušajām sievietēm neklusēt vērtējams pozitīvi, tomēr izteikums saistībā ar Jēkabpils novadā notikušo slepkavību, pasakot, ka cietušās advokāte viennozīmīgi varēja darīt vairāk, konkrētajā kontekstā ir bijis emocionāls un nekorekts, tas varēja aizskart gan cietušās pārstāvi, gan advokatūru kopumā, tāpēc arī raisījis sabiedrībā plašu rezonansi un nosodījumu. Līdz ar to Tieslietu padome atzīst ģenerālprokurora Jura Stukāna izteikumu par nepieņemamu un aicina ģenerālprokuroru ievērot profesionālo ētiku un rūpīgi izvērtēt turpmākās publiskās komunikācijas saturu un formu.

Tieslietu padome norāda, ka ne katrs nekorekts vai neētisks izteikums pats par sevi sasniedz to pakāpi, kas veidotu pamatu rosināt ģenerālprokurora atlaišanu no ieņemamā amata. Konkrētajā gadījumā Tieslietu padome nerod pietiekamu pamatu atzinumam, ka ģenerālprokurora Jura Stukāna izteikumi būtu tādi, par kuriem būtu nepieciešams ierosināt ģenerālprokurora atlaišanas procedūru. Līdz ar to, pamatojoties uz likuma „Par tiesu varu” 89.¹¹ panta desmito daļu, kā arī Prokuratūras likuma 41.³ panta otro daļu, Tieslietu padome nolēma, ka nav pietiekama pamata iesniegt pieprasījumu Augstākās tiesas priekšsēdētājam ierosināt pārbaudi par ģenerālprokurora atbilstību ieņemamajam amatam.

Tieslietu padomes priekšsēdētājs

A. Strupišs